

In hoger beroep tegen beslissingen van het NIP College van Toezicht, hoe vaak gebeurt het en wat levert het op?

Han Diesfeldt, 6 september 2018

Samenvatting

Tegen beslissingen van het CvT gingen klagers of verweerders in 69 van de 281 (24,6%) uitspraken in hoger beroep. Klagers gingen vaker in hoger beroep dan verweerders, in een verhouding van 16,7% tot 6,8%. Voor iets meer dan de helft van de 47 klagers was een ongegrond verklaarde klacht een reden om in beroep te gaan. De andere helft van de klagers ging bij een gegrond verklaarde klacht in hoger beroep wanneer geen maatregel of 'slechts' een waarschuwing werd opgelegd. Negentien verweerders tekenden hoger beroep aan tegen een waarschuwing (37%), maar vaker (63%) tegen een zwaardere maatregel. Beslissingen in hoger beroep waren in 42% van de uitspraken anders dan beslissingen door het CvT in eerste aanleg, in 58% bekrachtigde het CvB de beslissingen van het CvT. Een andere beoordeling door het CvB was soms een gegrond- of ongegrondverklaring van een klachtonderdeel dat het CvT in eerste aanleg niet of wel gegrond had genoemd, maar in andere gevallen zette het CvB een aanvankelijk in zijn geheel gegrond verklaarde klacht om in ongegronde klacht (drie keer; 4%) of werd een aanvankelijk ongegrond geachte klacht alsnog gegrond verklaard (tien keer; 14%). Ten aanzien van een opgelegde maatregel gaf het CvB 21 keer (30%) een andere beslissing dan het CvT. De bijlage bij dit rapport beschrijft hoe lang de afhandeling van een klacht duurt bij hoger beroep.

Inleiding

Van alle uitspraken die het NIP College van Toezicht (CvT) heeft gedaan over klachten die in 2011-2015 werden ingediend, is onderzocht tegen welke uitspraken hoger beroep werd ingesteld bij het NIP College van Beroep (CvB). Het onderzoek geeft inzicht in het aantal beslissingen dat in hoger beroep werd aangevochten, door wie (klager of verweerder) en in hoeverre de kans dat hoger beroep werd ingesteld verband hield met de aard van de beslissing of opgelegde maatregel in eerste instantie.

In hoger beroep: hoe vaak gebeurt het?

Tabel 1 laat zien dat het College van Toezicht op de in 2011-2015 ingediende klachten 281 beslissingen heeft gegeven. Tegen 69 daarvan (24,6%) werd hoger beroep ingesteld. Het aantal beroepsprocedures varieerde per jaar, het was relatief laag (18%) voor klachten die in 2013 werden ingediend en relatief hoog (38%) voor klachten in 2015. Tegen mondeling behandelde klachten werd in 27,1% hoger beroep ingesteld (52/192), tegen schriftelijk behandelde klachten kwam hoger beroep iets minder vaak voor (17/89 = 19%), maar het verschil is statistisch niet significant ($\chi^2 = 1,68$; $df = 1$; $p = 0,19$).

Tabel 1. Aantal beslissingen waartegen hoger beroep werd aangetekend naar het jaar waarin de klacht bij het College van Toezicht werd ingediend

Klachtjaar	Hoger beroep		Totaal	Hoger beroep	
	Ja	Nee		Ja (%)	Nee (%)
2011	14	57	71	20%	80%
2012	12	34	46	26%	74%
2013	11	49	60	18%	82%
2014	14	42	56	25%	75%
2015	18	30	48	38%	63%
Totaal	69	212	281	24,6%	75,4%
95%-BI				20%; 30%	70%; 80%

95%-BI = 95%-betrouwbaarheidsinterval van de totaalpercentages

Hoger beroep onderscheiden naar klager en verweerder, en naar gegrond- of ongegrondverklaring van de klacht

Tabel 2 laat zien dat meer klagers (16,7 %) dan verweerders (6,8%) hoger beroep aantekenden. Het verschil is statistisch significant (McNemar $\chi^2 = 11,05$; $df = 1$; $p < 0,001$).

Tabel 2. Hoger beroep tegen beslissingen van het CvT in relatie tot initiatiefnemer (klager, verweerder of beiden) en aard van de beslissing

Hoger beroep	n (%)	Beslissing CvT			
		Klacht gegrond	Klacht ongegrond	Klacht niet-ontvankelijk	Klacht niet in behandeling genomen
Klager	47 (16,7%)	21	25	0	1
Verweerder	19 (6,8%)	19	0	0	0
Beiden	3 (1,1%)	3	0	0	0
Geen	212 (75,4%)	132	70	10	0
Totaal	281 (100%)	175 (62,3%)	95 (33,8%)	10 (3,6%)	1 (0,4%)

Wie in hoger beroep gaan is mede afhankelijk van de aard van de beslissing door het CvT.

Beslissingen van het CvT betreffen in eerste instantie gegrond, niet-gegrond of niet-ontvankelijk zijn van de klacht. Zesentwintig klagers gingen in hoger beroep nadat het CvT hun klacht ongegrond had verklaard (25) of niet in behandeling had genomen (1). Verweerders gingen, begrijpelijk genoeg, niet in hoger beroep wanneer het CvT een klacht ongegrond verklaarde. Bij een gegrond verklaarde klacht gingen 21 klagers in hoger beroep wanneer zij het niet eens waren met de door het CvT opgelegde maatregel. Negentien verweerders gingen in hoger beroep tegen een gegrondverklaring of een maatregel. Drie keer tekenden zowel klager als verweerder hoger beroep aan.

Hoger beroep en aard van de opgelegde maatregel bij 175 klachten die het CvT gegrond achtte

Tabel 3 laat zien dat ongeveer evenveel klagers als verweerders in hoger beroep gingen tegen een door het CvT opgelegde maatregel. Wie echter in hoger beroep gaat, klager of verweerder, wordt sterk bepaald door de maatregel (geen, waarschuwing, berisping, enz.) die het CvT oplegde.

Tabel 3. Hoger beroep tegen maatregelen bij 175 gegrond verklaarde klachten in relatie tot initiatiefnemer (klager, verweerder of beiden) en aard van de maatregel

Hoger beroep	n (%)	Door CvT opgelegde maatregel				
		Geen	Waarschuwing	Berisping	(Voorwaardelijke) schorsing	(Voorwaardelijke) ontzetting
Klager	21 (12,0%)	4	17	0	0	0
Verweerder	19 (10,9%)	0	7	9	2	1
Beiden	3 (1,7%)	0	2	1	0	0
Geen	132 (75,4%)	12	95	21	2	2
Totaal	175 (100%)	16 (9,1%)	121 (69,1%)	31 (17,7%)	4 (2,3%)	3 (1,7%)

Een kleine hiërarchie van kansen op hoger beroep

Uit Tabellen 2 en 3 is te berekenen hoe groot de verschillende kansen zijn dat, gegeven de aard van een beslissing van het CvT, hoger beroep wordt ingesteld. Deze kansen zijn weergegeven in Tabel 4.

Tabel 4. De kans op hoger beroep, gedifferentieerd naar klager of verweerder, al dan niet gegrondverklaring en zwaarte van de opgelegde maatregel

Hoger beroep door	Klacht	Maatregel	Kans op hoger beroep	95%-BI
Verweerder	Gegrond	Berisping of meer	34%	21%; 50%
Klager	Ongegrond	nvt	25%	17%; 34%
Klager	Gegrond	Geen	25%	10%; 50%
Klager	Gegrond	Waarschuwing	16%	10%; 23%
Verweerder	Gegrond	Waarschuwing	7%	4%; 14%
Klager	Gegrond	Berisping of meer	3%	0%; 13%
Verweerder	Gegrond	Geen	0%	0%; 19%
Verweerder	Ongegrond	nvt	0%	0%; 4%

95%-BI = 95%-betrouwbaarheidsinterval van de percentages

De hoogste kans (34%) op hoger beroep, in dit geval door verweerders, ontstond wanneer het CvT een berisping of zwaardere maatregel oplegde. Daarna volgen klagers die met een tamelijk hoge waarschijnlijkheid (25%) in hoger beroep gingen tegen een beslissing dat de klacht ongegrond was, niet ontvankelijk of niet in behandeling werd genomen. Bij een gegrond verklaarde klacht gingen klagers in 25% of 16% van de gevallen in hoger beroep wanneer er respectievelijk geen maatregel of 'slechts' een waarschuwing werd opgelegd. Verweerders gingen soms (7%) in hoger beroep bij een gegrond verklaarde klacht waaraan een waarschuwing verbonden werd. In zeldzame gevallen (3%) gingen klagers in hoger beroep bij een gegrond verklaarde klacht die met een zware maatregel gepaard ging. Begrijpelijk genoeg roerden verweerders zich nooit bij een ongegrond geachte klacht. Ook bij een gegrond verklaarde klacht waarbij geen maatregel werd opgelegd, gingen verweerders niet in hoger beroep, al staat het verweerders vrij om in hoger beroep te gaan wanneer zij het oneens zijn met gegrondverklaring van de klacht.

Is afhandeldingsduur voorspellend voor de kans op hoger beroep?

Afhandeling van de 281 klachten door het CvT nam gemiddeld negen maanden in beslag, met een variatie van een maand tot ruim twee jaar. De kans dat klagers of verweerders hoger beroep aantekenen zou kunnen samenhangen met de duur van de afhandeling van de klacht, bijvoorbeeld

omdat een relatief lange afhandeldingsduur hoger beroep ontmoedigt. Omgekeerd kan een relatief lange afhandeldingsduur de kans op hoger beroep ook vergroten wanneer meer complexe zaken gepaard gaan met een langduriger behandeling en de complexiteit van een klacht de kans op hoger beroep vergroot. Tabel 5 laat echter zien dat er geen systematisch verband was tussen de tijd die het kostte om een klacht af te handelen en de kans dat hoger beroep werd ingesteld ($\chi^2 = 4,54$; $df = 3$; $p = 0,21$). De kans op hoger beroep lijkt wat groter (29%) voor zaken waarvan de afhandeling meer dan negen maanden in beslag nam dan voor zaken met een snellere afhandeling (20% kans op hoger beroep).

Tabel 5. Kans op hoger beroep naar afhandeldingsduur van de klacht door het CvT

Afhandeldingsduur	Hoger beroep		Totaal	Hoger beroep	
	Ja	Nee		Ja (%)	Nee (%)
< 7,5 maanden	16	56	72	22%	78%
7,5 - 9,2 maanden	12	58	70	17%	83%
9,3 -11 maanden	22	47	69	32%	68%
> 11 maanden	19	51	70	27%	73%
Totaal	69	212	281	24,6%	75,4%

In hoeveel beroepszaken oordeelde het CvB anders dan het CvT?

Wanneer klager of verweerder in hoger beroep ging, pakte de uitspraak in hoger beroep 29 van de 69 keer anders uit (42%), en bleef deze 40 keer ongewijzigd (58%). 'Anders' is hier ruim opgevat. Een ander oordeel door het CvB kon kleine aanpassingen inhouden of was ingrijpender van aard. Een voorbeeld van kleine aanpassingen is dat het CvB een klachtonderdeel alsnog gegrond of ongegrond achtte. Voorbeelden van een meer ingrijpende verandering zijn dat het CvB een door het CvT in zijn geheel gegrond verklaarde klacht ongegrond achtte, of dat het CvB een door het CvT opgelegde maatregel veranderde.

Het maakte voor verandering van uitspraak in hoger beroep weinig verschil of er beroep werd ingesteld tegen een beslissing in een mondeling of schriftelijk behandelde zaak. Bij hoger beroep tegen een beslissing na een hoorzitting met partijen (mondeling) volgde het CvB in 27 van de 52 gevallen (52%) de beslissing van het CvT. Bij de zeventien schriftelijk behandelde zaken volgde het CvB 13 keer (76%) de beslissing van het CvT. Het verschil is statistisch niet significant ($\chi^2 = 2,24$; $df = 1$; $p = 0,13$).

Bij de 47 klagers die in hoger beroep gingen kwam het CvB in 38% van de gevallen tot een andere uitspraak dan het CvT, bij de 19 verweerders was dat in 47% het geval. Het verschil is statistisch niet significant ($\chi^2 = 0,16$; $df = 1$; $p = 0,69$).

Klacht gegrond of ongegrond: hoe oordeelde het CvB?

Veranderingen in hoger beroep hadden om te beginnen betrekking op de uitspraak: gegrond of niet. In de 69 uitspraken waartegen beroep werd ingesteld, had het CvT 43 klachten gegrond verklaard, 25 niet gegrond en één klacht niet in behandeling genomen. Tegen de 43 uitspraken waarin het CvT een of meer onderdelen van een klacht gegrond verklaarde, gingen 21 klagers, 19 verweerders en drie keer zowel klager als verweerder in hoger beroep (zie Tabel 6A). Veruit de meeste van de 43 klachten die het CvT gegrond verklaarde, vond ook het CvB gegrond (40 keer; 93%; zie Tabel 6A). Wel nuanceerde het CvB de gegrondverklaring in 12 gevallen (zeven keer wanneer een klager in hoger beroep ging, vier keer indien een verweerder dat deed, en één keer indien klager en verweerder

beiden in hoger beroep gingen). Nuancering had betrekking op onderdelen, bijvoorbeeld door een aanvankelijk ongegrond verklaard klachtonderdeel alsnog gegrond te verklaren of omgekeerd, door een grief tegen een gegrond verklaard klachtonderdeel te honoreren.

Drie verweerders hoorden van het CvB dat een aanvankelijk gegrond verklaarde klacht niet gegrond was. Vier verweerders kregen van het CvB te horen dat de klacht wel gegrond was, maar op minder klachtonderdelen. Voor verweerders was er dus een kans van 16% (3/19) dat het CvB een door het CvT gegrond bevonden klacht wijzigde in een ongegronde klacht of een kans van 21% (4/19) op enige verzachting van de oorspronkelijke grondverklaring.

Tegen de 25 uitspraken waarin het CvT een klacht ongegrond verklaarde, gingen uitsluitend klagers in hoger beroep. Tien klagers kregen van het CvB te horen dat hun klacht toch gegrond was (zie Tabel 6B), een succespercentage (vanuit klagers gezichtspunt) van 40%.

De klager die in hoger beroep ging omdat het CvT zijn klacht niet in behandeling nam, ving ook bot bij het CvB.

Tabel 6A. Uitspraak in hoger beroep over 43 klachten die het CvT gegrond had verklaard

Hoger beroep	Uitspraak CvB		
	Gegrond	Ongegrond	Totaal
Klager	21	0	21
Verweerder	16	3	19
Beiden	3	0	3
Totaal	40	3	43

Tabel 6B. Uitspraak in hoger beroep over 25 klachten die het CvT ongegrond had verklaard

Hoger beroep	Uitspraak CvB		
	Gegrond	Ongegrond	Totaal
Klager	10	15	25
Verweerder	0	0	0
Beiden	0	0	0
Totaal	10	15	25

In totaal achtte het CvT 43 klachten gegrond, het CvB 50. Het verschil tussen deze aantallen is marginaal significant (McNemar $\chi^2 = 2,77$; $df = 1$; $p = 0,096$). Uitspraken in hoger beroep leidden dertien van de 69 keer (19%) tot een tamelijk ingrijpende verandering, in die zin dat het CvB een aanvankelijk gegrond verklaarde klacht ongegrond achtte (drie keer; Tabel 6A) of een door het CvT ongegrond geachte klacht alsnog gegrond verklaarde (tien keer; Tabel 6B)

De door het CvT opgelegde maatregel: wat vond het CvB ervan?

In hoger beroep legde het CvB bij de 43 gegrond verklaarde klachten soms een andere maatregel op dan het CvT (zie Tabel 7).

Tabel 7. Maatregelen opgelegd door het College van Toezicht vergeleken met maatregelen in hoger beroep

Maatregel	College van Beroep						Totaal
	Geen	Waarschuwing	Berisping	Voorwaardelijke schorsing	Schorsing	Voorwaardelijke ontzetting	
Geen	4	0	0	0	0	0	4
Waarschuwing	5	17	4	0	0	0	26
Berisping	0	2	6	1	1	0	10
Voorwaardelijke schorsing	0	0	0	2	0	0	2
Voorwaardelijke ontzetting	0	0	0	0	0	1	1
Klacht ongegrond/ Niet behandeld	18	7	1	0	0	0	26

Vier keer had het College van Toezicht geen maatregel opgelegd, een beslissing die in hoger beroep stand hield. Waar het CvT 26 keer een waarschuwing oplegde, oordeelde het CvB vijf keer dat een waarschuwing achterwege kon blijven. Vier keer werd een waarschuwing van het CvT door het CvB omgezet in een berisping. Ook wanneer het CvT een berisping passend vond, legde het CvB soms een lichtere maatregel op (zoals een waarschuwing, twee keer) of een zwaardere (zoals schorsing, al dan niet onder voorwaarden). Wanneer het CvT een voorwaardelijke schorsing of ontzetting had opgelegd, volgde het CvB deze maatregel.

Tegen 26 beslissingen waarmee het CvT een klacht ongegrond verklaarde of deze niet in behandeling nam, werd hoger beroep aangetekend. Van de tien keer dat het CvB de klacht wel gegrond achtte, legde het in acht gevallen een maatregel op: zeven keer een waarschuwing, één keer een berisping (zie de onderste regel van Tabel 7).

Kijkend naar de opgelegde maatregelen, leidde hoger beroep 14 keer (20%) tot een zwaardere maatregel dan het CvT in eerste instantie had opgelegd, zeven keer (10%) tot een lichtere maatregel en 48 keer (70%) tot een maatregel van gelijk gewicht. Het verschil in zwaarte van de opgelegde maatregelen is bij statistische toetsing (Tekentoets) overigens niet significant. Samenvattend: uitspraken in hoger beroep ten aanzien van een opgelegde maatregel verschilden 21 keer (30%) van de uitspraken in eerste instantie door het CvT.

Wat betekenden de in hoger beroep opgelegde maatregelen gezien vanuit het perspectief van klager en verweerder?

Eenentwintig *klagers* gingen in beroep omdat zij de door het CvT opgelegde maatregel te licht vonden (vier keer 'geen' maatregel, 17 keer een 'waarschuwing'; zie Tabel 3). Indien het CvT geen maatregel oplegde, volgde het CvB deze beslissing. Drie keer veranderde het CvB een 'waarschuwing' in een berisping en één keer besloot het CvB dat in plaats van een waarschuwing geen maatregel nodig was. Dertien keer hield een 'waarschuwing' stand bij het CvB. Samenvattend: klagers die in hoger beroep gingen tegen een 'te lichte' maatregel kregen drie van de 21 keer (14%) van het CvB te horen dat aan verweerder een zwaardere maatregel werd opgelegd.

Ook vanuit *verweerders*standpunt loonde het nogal eens de moeite om tegen een maatregel in hoger beroep te gaan. Van de zeven verweerders die van het CvT een waarschuwing kregen (zie Tabel 3), liet het CvB er vier (57%) zonder maatregel gaan. Voor de overige drie bleef de waarschuwing staan.

De negen verweerders die in hoger beroep gingen tegen een 'berisping' (zie Tabel 3), waren minder fortuinlijk. Van zes handhaafde het CvB de 'berisping', één verweerder werd door het CvB een voorwaardelijke schorsing opgelegd. Twee verweerders (22%) hadden meer geluk: voor hen veranderde het CvB de berisping in een waarschuwing.

In drie gevallen gingen zowel *klager* als *verweerder* in hoger beroep (zie Tabel 3). De klacht was eerder door het CvT deels of geheel gegrond geacht, het CvB bekrachtigde deze beslissing, zij het één keer door een klachtonderdeel dat het CvT ongegrond achtte alsnog gegrond te verklaren. Het CvT legde twee keer de maatregel van waarschuwing op, die het CvB in één geval handhaafde en in een ander geval omzette in een berisping. De ene keer dat het CvT een berisping oplegde, breidde het CvB deze maatregel uit met een schorsing voor de duur van vier weken.

Conclusie

Tegen uitspraken van het NIP College van Toezicht (CvT) kunnen partijen in beroep gaan bij het College van Beroep (CvB). Het hier beschreven onderzoek laat zien dat het CvB tegen een kwart van de uitspraken door het CvT in stelling wordt gebracht en dan met enige regelmaat (42%) tot een andere beslissing komt dan het CvT. nu eens ten gunste van klagers, dan weer ten gunste van verweerders. Een andere beslissing is niet altijd, maar soms wel ingrijpend, zoals ten aanzien van gegrond- of ongegrondverklaring van de klacht (19% anders) of ten aanzien van een maatregel (30% anders). Wijziging van uitspraken in hoger beroep kunnen ontstaan omdat in hoger beroep aspecten of overwegingen worden aangedragen die in eerste aanleg niet of onvoldoende aan de orde kwamen, met dien verstande dat een klacht in hoger beroep niet kan worden uitgebreid met nieuwe onderdelen. Het hier beschreven onderzoek laat zien dat hoger beroep in een aantal zaken tot andere beslissingen leidde. Daarmee is duidelijk dat de twee verenigingstuchtrechtelijke instanties ieder hun onafhankelijke bijdrage leveren aan het toezicht op naleving van de NIP Beroepscode.

Bijlage

Duur van afhandeling van klachten wanneer hoger beroep werd ingesteld

Hoger beroep verlengt voor de betrokken partijen de duur van de klachtafhandeling. Een klachtprocedure is voor klager en verweerder belastend. De twee colleges streven naar een zorgvuldige en voortvarende afhandeling van klachten, zodat klager en verweerder niet nodeloos lang onzeker hoeven te zijn over de uitkomst.

Van de 69 uitspraken waartegen hoger beroep werd ingesteld, is berekend hoeveel tijd het CvB nodig had om tot een uitspraak te komen. De resultaten laten zien dat met de afhandeling van een klacht in hoger beroep gemiddeld bijna een jaar extra gemoeid is. Klagers en verweerders zijn bij hoger beroep tegen een beslissing van het CvT, vanaf indiening en behandeling van de klacht in eerste aanleg tot aan een beslissing in hoger beroep, gemiddeld twintig maanden met de klachtprocedure bezig. Voor 10% van de klagers en verweerders duurt deze periode zelfs langer dan twee jaar (zie Tabel, laatste kolom). Dit in tegenstelling tot de afhandelingsduur van gemiddeld negen maanden wanneer geen van de betrokken partijen hoger beroep instelde.

Tabel. Afhandelingsduur (in dagen, resp. maanden) van klachten indien partijen niet in hoger beroep gingen (N = 212) of juist wel (N = 69). De afhandelingsduur van uitspraken waartegen partijen niet in hoger beroep gingen, werd berekend vanaf de datum waarop een klacht bij het CvT werd ingediend tot de datum waarop het CvT zijn beslissing gaf. De afhandelingsduur van uitspraken waartegen hoger beroep werd ingesteld, begint ook weer vanaf de datum waarop de klacht bij het CvT werd ingediend maar eindigt op de datum waarop het CvB zijn eindbeslissing gaf.

Aantal afgehandelde zaken	Afhandelingsduur in dagen		Afhandelingsduur in maanden	
	Zonder hoger beroep	Na hoger beroep	Zonder hoger beroep	Na hoger beroep
10%	188	425	6,2	14,0
25%	229	554	7,5	18,2
50%	275	613	9,0	20,1
75%	329	688	10,8	22,6
90%	373	752	12,3	24,7

Voetnoot. Volgens artikel 3.1.1 van het NIP Reglement voor het toezicht kan hoger beroep tegen een uitspraak van het College van Toezicht worden ingesteld gedurende twee maanden na de dag van verzending van de uitspraak van het CvT. Omdat tussen de datum waarop het CvT zijn beslissing geeft en verzending aan betrokken partijen zes tot acht weken kunnen verlopen, duurde de periode tussen de datum waarop het CvT uitspraak deed en de datum waarop bij het CvB hoger beroep werd ingesteld gemiddeld drie tot vier maanden. De eigenlijke behandeling in hoger beroep door het CvB duurde gemiddeld zeven maanden, met een spreiding van zes tot ruim acht maanden; voor 10% duurde afhandeling in hoger beroep tien tot vijftien maanden.